

Vyhodnotenie plnenia opatrení z Programu na zlepšenie kvality ovzdušia pre zónu Nitriansky kraj

Vyhodnotenie plnenia opatrení na základe procesných indikátorov, ktoré boli prijaté prostredníctvom Programu na zlepšenie kvality ovzdušia pre zónu Nitriansky kraj :

Kód opatrenia V.7 Kontrola dodržiavania správnych zásad vykurovania v zariadeniach na tuhé a kvapalné palivo

Stav plnenia: čiastočne splnené

Kontroly spaľovania nevhodných palív sú vykonávané najmä na základe podnetov občanov, systematický plán kontrol zatiaľ nie je zavedený. V roku 2025 sme neevidovali písomné podnety z dôvodu porušenia ustanovenia § 32 zákona, alebo povinností prevádzkovateľa malého zdroja znečistenia ovzdušia podľa § 35 ods. 1 písm. a) až g) zákona č. 146/2023 Z.z. o ochrane ovzdušia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“).

Hodnotenie: Na dosiahnutie úplného súladu je nevyhnutné zaviesť systematický plán kontrol, odborné preškolenie zamestnancov a preventívne informačné kampane pre obyvateľov.

Kód opatrenia O.1 Informovanie a osвета verejnosti v oblasti ochrany ovzdušia

Stav plnenia: čiastočne splnené

Mesto Komárno realizuje informačné aktivity zamerané na zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov s dôrazom na kvalitu ovzdušia. Komunikácia prebieha viacúrovňovo:

- Digitálne a lokálne kanály: Prostredníctvom oficiálnej webovej stránky, sociálnych sietí a mestskej televízie sú obyvatelia pravidelne informovaní o rizikách spojených so spaľovaním nevhodných druhov tuhých palív a o priamych dopadoch lokálnych emisií na verejné zdravie.
- Podpora udržateľnej mobility: Mesto sa aktívne zapája do kampane „Európsky týždeň mobility“, v rámci ktorej propaguje alternatívne spôsoby dopravy. Kľúčovým opatrením je poskytovanie celoročnej bezplatnej mestskej hromadnej dopravy (MHD) pre všetkých obyvateľov. Tento krok predstavuje silný stimulačný nástroj na zníženie intenzity individuálnej automobilovej dopravy a s tým spojených emisií CO₂ a prachových častíc (PM₁₀, PM_{2.5}).
- Komunitné podujatia: Mesto organizuje a participuje na podujatiach, ktoré formujú ekologické správanie verejnosti a motivujú k prechodu na nízkouhlíkové technológie a k šetreniu energiami.

Hodnotenie: Základná informovanosť verejnosti je systematicky zabezpečená. Na dosiahnutie plného splnenia opatrenia je v nasledujúcom období vhodné doplniť adresnejšiu osvetu (napr. o dotáciách na výmenu starých kotlov) a zamerať sa na merateľné kampane so špecifickým zacielením na lokality s najväčším rizikom smogových situácií.

Kód opatrenia PR.4 Požiadavky na novo umiestňované zdroje znečisťovania ovzdušia s MTP do 0,3 MW

Stav plnenia: splnené

Mesto v rámci výkonu prenesenej pôsobnosti na úseku ochrany ovzdušia aktívne usmerňuje investorov a stavebníkov už v procese stavebného konania. Hlavným cieľom je znižovanie lokálnych emisií tuhých znečisťujúcich látok (TZL) a oxidov dusíka (NO_x).

V rámci posudzovania projektovej dokumentácie mesto presadzuje prechod od tradičných spaľovacích technológií k moderným riešeniam:

- Bezemisné riešenia (v mieste spotreby): Prioritne je odporúčaná inštalácia tepelných čerpadiel, ktoré úplne eliminujú produkciu emisií v obytných zónach, čím prispievajú k dlhodobej udržateľnosti kvality ovzdušia.
- Nízkoemisné riešenia: V prípadoch, kde nie je možné využiť obnoviteľné zdroje, mesto vyžaduje inštaláciu plynových kondenzačných kotlov s nízkymi emisnými faktormi. Tieto zariadenia spĺňajú prísne limity a vďaka modernej konštrukcii majú zjednodušené požiadavky na rozptyl znečisťujúcich látok.

V sledovanom období bolo na základe týchto požiadaviek a odborných odporúčaní mesta úspešne uvedených do prevádzky **9 nových zariadení**, ktoré reprezentujú prechod na ekologickjšie formy vykurovania. Tento prístup efektívne bráni vzniku nových environmentálnych záťaží v urbanizovanom prostredí.

Hodnotenie: motivácia k bezemisným alebo nízkoemisným zdrojom

Kód opatrenia PR.2 Databáza malých zdrojov znečisťovania ovzdušia s MTP do 0,3 MW

Stav plnenia: čiastočne splnené

Mesto v rámci modernizácie správy agendy ochrany ovzdušia pristúpilo k digitalizácii evidencie malých zdrojov znečisťovania. Kľúčovým nástrojom je elektronická aplikácia dostupná na portáli www.mzzo.sk, ktorá slúži na systematický zber dát o technických parametroch, umiestnení a emisnej stope stacionárnych zdrojov s menovitým tepelným príkonom (MTP) do 0,3 MW.

V období rokov 2021 až 2024 prebiehala primárna fáza migrácie údajov a registrácia nových prevádzkovateľov. Elektronický systém umožňuje:

- Prehľadnú kategorizáciu zdrojov podľa typu paliva a technológie.
- Zjednodušenie komunikácie medzi mestom a prevádzkovateľmi pri ohlasovaní zmien.
- Efektívnejší monitoring celkovej emisnej záťaže na území mesta.

Hodnotenie: Hoci je technická infraštruktúra (webová aplikácia) plne funkčná, opatrenie je hodnotené ako čiastočne splnené, pretože aktuálna databáza nepokrýva 100 % reálne prevádzkovaných zdrojov v meste. Mnohí prevádzkovatelia doposiaľ nespĺnili ohlasovaciu povinnosť, prípadne údaje v systéme nie sú aktuálne.

V nasledujúcom období sa mesto zameria na pasportizáciu zostávajúcich zdrojov a zvýšenie informovanosti občanov a podnikateľských subjektov o povinnosti evidencie. Cieľom je dosiahnuť úplnosť databázy, ktorá je nevyhnutným podkladom pre modelovanie kvality ovzdušia a plánovanie ďalších opatrení na znižovanie emisií.

Kód opatrenia V.4 Znižovanie energetickej náročnosti budov

Stav plnenia: čiastočne splnené

Mesto v rámci svojich kompetencií reflektuje na potrebu zvyšovania energetickej efektívnosti objektov vo svojom vlastníctve a správe. Cieľom opatrenia je minimalizovať tepelné straty, znížiť prevádzkové náklady na energie a následne redukovať emisie skleníkových plynov súvisiace s vykurovaním.

V hodnotenom období mesto sledovalo a vyhodnocovalo výzvy z kľúčových finančných nástrojov:

- Plán obnovy a odolnosti SR: Zameranie na komplexnú obnovu verejných historických a pamiatkovo chránených budov.
- Environmentálny fond: Možnosti financovania zateplenia, výmeny okien a modernizácie vykurovacích systémov.
- Program Slovensko 2021 – 2027: Strategické investície do energetickej infraštruktúry a dekarbonizácie budov.

Doposiaľ bola úspešne realizovaná komplexná obnova (zateplenie) 1 verejnej budovy, čo prispelo k okamžitému zlepšeniu jej energetickeho certifikátu. Opatrenie je však hodnotené ako čiastočne splnené, nakoľko proces prípravy projektovej dokumentácie a energetických auditov pre ďalšie objekty prebieha pomalšie, než predpokladal harmonogram.

Pre dosiahnutie cieľov je nevyhnutná vyššia dynamika pri podávaní žiadostí o nenávratný finančný príspevok (NFP) a prioritizácia budov s najvyššou energetickou stratovosťou. Mesto plánuje v nasledujúcom období posilniť kapacity na prípravu projektov, aby dokázalo efektívne čerpať prostriedky z aktuálne otvorených výziev Programu Slovensko.

Hodnotenie: potrebné aktívnejšie zapojenie mesta do projektov.

Kód opatrenia D.10 Podpora cyklistickej dopravy

Stav plnenia: čiastočne splnené

Mesto vníma rozvoj cyklistickej infraštruktúry ako kľúčový nástroj pre znižovanie emisného zaťaženia z automobilovej dopravy a zvyšovanie bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej

premávky. Snahou je vytvoriť ucelenú sieť trás, ktoré prepoja obytné zóny s centrom mesta a priemyselnými časťami.

V rámci realizácie opatrenia sa mesto zameriava na:

- Zdieľaný priestor: Budovanie spoločných chodníkov pre chodcov a cyklistov tam, kde priestorové pomery neumožňujú separáciu.
- Finančné krytie: Mesto aktívne monitoruje výzvy z Plánu obnovy a odolnosti SR (zamerané na cyklodopravu) a aktuálnych Operačných programov, pričom pripravuje podklady pre podávanie žiadostí o NFP.

V sledovanom období boli do užívania odovzdané 2 nové cyklotrasy (úseky), ktoré zlepšili prepojenosť vybraných lokalít. Celkové hodnotenie je však čiastočne splnené, pretože aktuálne tempo výstavby nepokrýva narastajúci dopyt po bezpečnej cyklodoprave a sieť zostáva fragmentovaná.

Hodnotenie: Hlavnou bariérou zostáva náročná majetkovoprávna príprava pozemkov a dĺžka procesov v rámci stavebného konania. Pre výraznejší posun je potrebné zintenzívniť projektovú prípravu "do zásobníka", aby bolo mesto schopné okamžite reagovať na vyhlásené výzvy z Programu Slovensko a ďalších externých zdrojov.

Kód opatrenia S.3 Čistenie ciest od znečistenia spôsobeného dopravou a zimným posypom

Stav plnenia: čiastočne splnené

Mesto prostredníctvom zmluvných partnerov zabezpečuje pravidelnú údržbu verejných priestranstiev s cieľom znižovať sekundárnu prašnosť. Nadmerné množstvo tuhých častíc z dopravy a zvyškov zimného posypu negatívne ovplyvňuje kvalitu ovzdušia, najmä v jarných mesiacoch.

V rámci realizácie opatrenia sa mesto zameriava na:

- Mechanické a ručné čistenie: Pravidelné zametanie a čistenie miestnych komunikácií, chodníkov a námestí po zimnej sezóne.
- Manažment nespevnených plôch: Údržba plôch náchylných na veternú eróziu a vírenie prachu je vykonávaná operatívne podľa aktuálnych kapacitných možností.
- Znižovanie prašnosti výsadbou: V hodnotenom období bola realizovaná systematická výsadba zelene v intraviláne aj extraviláne mesta. Nová vegetácia slúži ako prirodzený prachový filter a vetrolam, čím aktívne prispieva k zachytávaniu znečisťujúcich látok z dopravy.

Hodnotenie: Opatrenie je hodnotené ako čiastočne splnené, pretože hoci čistenie prebieha pravidelne, technický park mesta neumožňuje nasadenie moderných technológií (napr. kropenie ciest počas extrémnych suchých období alebo vysokoúčinné zametacie vozidlá s filtráciou).

Limity rozpočtu v súčasnosti neumožňujú plošné pokrytie všetkých lokalít v optimálnej frekvencii. Pre ďalší rozvoj je nevyhnutná postupná obnova komunálnej techniky a navýšenie finančných prostriedkov na preventívne čistenie komunikácií počas letných horúčav, čo priamo súvisí so zlepšením mikroklimatických podmienok v meste.